

7.

Sinds de inval bij Lea had Arjen geen oog dichtgedaan. Twee dagen geleden had een controleteam haar hele huis overhoopgehaald. Arjen wist dat ze Beau op zolder hield. Natuurlijk vonden ze hem, ze waren met acht man! Ondanks haar smeekbeden gaven ze die lieve rode kater ter plekke een fatale injectie. Als straf. Het levenloze lijfje werd in een kleine container afgevoerd.

Nadat ze waren vertrokken, belde Lea bij hem aan. Hij kon zien dat ze had gehuild. De donkere haren plakten aan haar betraande wangen en ze had bloeddorlopen ogen. Arjen had zijn armen strak om haar heengeslagen, maar ze bleef trillen. Als een slappe pop had hij haar door de hal naar de keuken geloodst waar hij haar voorzichtig op een stoel had gezet. Ze wiegde heen en weer en bleef maar herhalen: *verraders, moordenaars ...* Hij had twee glazen whisky ingeschonken. Het hare bleef onaangeroerd. Het enige wat hij kon doen was haar hand vasthouden. Woorden schoten tekort. Het was té afschuwelijk.

Het was een godswonder dat het controleteam hem tot nog toe had overgeslagen. Iemand moest Lea hebben aangegeven.

‘Het is veiliger als we elkaar een tijdje niet zien,’ had Lea de volgende dag gezegd. ‘Ze houden me in de gaten.’

‘Het is nog maar drie dagen,’ had hij geroepen.

‘Ja precies. Ik wil niet dat jullie door contact met mij gepakt worden,’ had ze geantwoord.

Na Karels ontsnapping had het traphekje zijn nut verloren en deed Arjen als hij boodschappen ging doen zijn hond in de reistas, die hij in een koffer had ingebouwd.

Als ze bij hem aan de deur kwamen, was er hopelijk genoeg tijd om Karel in de tas te doen en hem in de logeerkamer te zetten. Hij moest er niet aan denken. Het verzet kwam hen morgen halen. Hoe en waar kreeg hij pas op het laatste moment te horen. Hij had een zware nacht te gaan.

Onrustig liep hij via de gang de woonkamer in. Zijn blik dwaalde over de vertrouwde spullen. De verzameling boeken, de hardhouten eettafel waaraan hij nog met zijn ouders had gegeten, zijn muziekverzameling op vinyl. Hij speurde naar onmisbare zaken die nog in de bijna volle rugzak pasten. Het was een raar idee dat hij mogelijk nooit meer terugkwam. Een strakke band sloot zich rond zijn keel, de maaltijd van bonen met rijst lag als een zure klomp in zijn maag.

Hij schrok van een venijnig geluid. Iemand tikte met iets scherps op de ruit. Paniek greep hem naar de strot. Het is te laat, schoot door zijn hoofd.

Al maanden hield hij de rolgordijnen dicht, toch dook hij instinctief achter de boekenkast. Hij hoorde Karels tikkende nageltjes in de gang. Karel blafte nooit, maar niets was meer zeker. Het koude zweet brak hem uit. Niet nu!

‘Blijf,’ commandeerde hij zo zacht mogelijk.

Hij gluurde langs de rij boeken. In de kleine opening tussen de vensterbank en het rolgordijn zag hij een glimp van bruine krullen. Het was Lea. Hij blies zijn adem uit en trok zichzelf aan een plank omhoog. Met zijn onderarmen op de vensterbank zakte hij door zijn bibberende knieën.

Lea hield haar hoofd schuin. Door het condens heen ontcijferde hij: ‘Wanneer?’

Hij legde zijn handpalmen tegen het glas en schudde zijn hoofd. ‘Morgen,’ mimedde hij.

Haar mond viel open. Een traan sijpelde langs een van haar wangen en bleef aan haar kin hangen.

Verslagen keken ze elkaar aan.

Voor haar en Beau was het te laat.

Ze tuitte haar lippen, drukte een kus op de ruit en veegde de afdruk weg.

Met een pijnlijk gevoel in zijn borstkas keek hij hoe ze over het tuinpad uit zijn gezichtsveld verdween.

De buzzer trilde in zijn broekzak. Met Karel achter zich aan liep hij naar de keuken en pakte de prepaid telefoon uit de besteklade. Hij belde het opgegeven nummer.

Een mannenstem vroeg: ‘Spreek ik met Arjen Verlinden?’

‘Ja,’ zei hij met samengeknepen keel.

‘De plannen zijn gewijzigd. Vertrek over een uur. Zorg dat je klaarstaat.’

‘Oké,’ zei hij en drukte het gesprek weg

Voor even verdween de spanning uit zijn lichaam en kwamen de tranen los. Slapjes liet hij zich op een keukenstoel zakken. Hoe beangstigend en onzeker het plan ook leek, het was beter dan wachten tot er een team voor zijn deur stond. Het betekende in ieder geval dat hij en Karel veilig waren.

Karel keek naar hem op. Zijn oortjes gingen van laag naar hoog en zijn korte staart trilde alert.

‘Jij snapt ook alles,’ zei Arjen en tilde zijn hondje op schoot. Hij kriebelde Karel in zijn nek en streekte de zachte vacht.

Karel zette zijn voorpootjes tegen Arjens borstkas en likte het zoute tranenspoor van zijn wangen.

Met het warme hondenlijfje tegen zich aangedrukt, viste Arjen de strip capsules uit zijn broekzak. Hij drukte er eentje uit en brak hem open. Karel likte gulzig de plakkerige emulsie uit zijn handpalm.

Arjen liep naar de gang en opende de rits van de koffer en die van de dierenreistas. Nadat hij zich had opgegeven voor het verzet had hij kort voor zijn ontslag een stevige trekkersrugzak tegen inkoopsprijs aangeschaft.

‘Kom Karel,’ zei hij op lokkende toon.

Karel sjokte met zijn staartje tussen zijn achterpootjes de gang in.

Voorzichtig zette Arjen het terneergeslagen hondje in de opening.

‘Ga maar lekker slapen, lieverd,’ zei hij. Hij voelde zich een leugenaar. Karel had het volste vertrouwen in hem, terwijl hij geen flauw idee had waar hij aan begon.

Karels pientere oogjes keken hem trouwhartig aan en hij krulde zich op in de tas. Arjen voelde de tranen prikken.

‘We hebben geen keus, mannetje,’ zei hij schor. Hij aaide Karel een laatste keer voor hij de ritsen sloot.

De koffer was inmiddels een veilige plek, ze hadden geoefend. De luchtgaten waren onzichtbaar. In de reistas binnen in de koffer had Arjen een systeem met tijdklok ingebouwd dat na vierentwintig uur vocht en voer vrijgaf. De hydrofiele bekleding aan de binnenkant van de koffer absorbeerde vocht en geurtjes.

Hij had Karel een paar keer meegenomen naar Lea. Beau, die vorige week op Arjens schoot had liggen spinnen, was dol geweest op Karel.

Hij rende de trap op en liep zijn slaapkamer binnen. Zijn eigen koffer met schone kleding lag open naast de kledingkast. Hij propde er een trui en een paar

shirts bij, sloot de rits en tilde hem naar beneden. Er was geen tijd om de inhoud van de afvalbak te verbranden. Hopelijk dacht Lea eraan, ze had zijn sleutel. Een bericht durfde hij haar niet te sturen. De kans dat ze sinds de overval door de geheime dienst in de gaten werd gehouden, zelfs werd afgeluisterd, was groot. Tijd om even naar haar toe te lopen en afscheid te nemen was er niet. Bovendien maakte het zijn vertrek nog dramatischer.

Arjen opende de voorraadkast en duwde de resterende energierepen en proefzakjes hondenvoer in de rugzak die al strak stond van de literflessen water en houdbaar voedsel.

Na een laatste ronde door het huis opende hij de voordeur en zette de koffers op het tuinpad. De hengsels van zijn rugzak knelden onder zijn oksels toen hij afsloot.

Hij staaarde naar het huis waar hij heel zijn leven had gewoond. De knoop in zijn maag baande zich een weg naar zijn keel en moeizaam slikte hij de gevoelens van pijn en eenzaamheid weg. Hij kon het zich niet veroorloven sentimenteel te worden.

Het afgesproken punt, de halte waar hij de bus naar het centrum nam, lag twee straten verderop. De rolkoffers maakten een heidens kabaal.

Er stonden twee personen. Een vrouw die hem achterdochtig aankeek en een lange magere man met een tas over zijn schouder en een koffer aan zijn voeten. De man staaarde naar het scherm van zijn telefoon.

De stadsbus stopte en de vrouw stapte in.

De man keek hem peilend aan. Het maakte Arjen nerveus. Het leek alsof de ijsblauwe irissen dwars door hem heen keken.

Het begon te regenen. Arjen voelde de koffer met Karel bewegen tegen zijn kuit.

Er draaide een touringcar de straat in. De bus stopte honderd meter voorbij de halte. De man liep met zijn rolkoffer, de tas over zijn schouder, naar de stationair draaiende bus.

Arjen kreeg het warm en koud tegelijk. Hij kon nog terug! Talloze gruwelijke beelden uit het nieuws en zijn leven schoten door zijn hoofd. Twee ervaringen uit de periode sinds de pest was uitgebroken, stonden op zijn netvlies gebrand. De afschuwelijke razzia bij Lea en haar wanhoop na de brute moord op Beau en het van haat en afschuw verwrongen gezicht van Sophie.

Sophie kon hem verraden en na de overval bij Lea duurde het vast niet lang eer hij aan de beurt was. Hij had geen keuze. De dreiging was te groot.

De chauffeur stond te wachten naast het geopende bagageruim.

Aarzelend kwam Arjen dichterbij.

De man keek hem vragend aan.

Arjen knikte naar de koffer. Hij kreeg een brok in zijn keel toen Karel in een speciaal compartiment werd geschoven. De koffer met kleding ging in het ruim ernaast.

Het was benauwd in de bus. De hoge leuning van de stoelen maakten het zicht lastig. Ze stonden ook nog eens heel dicht op elkaar. De verwarming stond te loeien. Veel te hoog afgesteld voor de kleine ruimte. Op het eerste gezicht zaten er minder dan tien personen in de bus; niet bijster veel.

De bushalteman met rolkoffer was naast een vrouw achter de ruig uitziende chauffeur gaan zitten. De chauffeur leek eerder een lijfwacht dan een buschauffeur. Normaal gesproken had Arjen een lege zitplaats uitgezocht, maar de behoefte om contact te maken was groot. Hij hoopte erachter te komen met wie hij te maken had. De rugzak paste met moeite in het smalle rek boven de eerste vrije plek.

Bij het raam zat een kleine vrouw. Ze droeg een grijze muts waar het haar onder verdween. Ze hield de stoel naast zich bezet met een rugzak en staarde halsstarrig uit het raam.

‘Pardon, mag ik?’ vroeg hij.

Ze keek niet op, trok de rugzak op schoot en deed of hij niet bestond.

‘Dank je wel,’ mompelde hij en ging zitten. Over onaangenaam gesproken. De bestuurder had ook al geen woord gezegd.

Arjen keek opzij. Aan de andere kant van het gangpad zaten twee jongemannen dicht tegen elkaar aan. Ze fluisterden. Hun lichaamstaal, de hand van de een lag op het bovenbeen van de ander, gaf aan dat ze een stelletje waren. Arjen gokte op een Chihuahua.

De bus zette zich in beweging. Buiten was het al schemerig en het schijnsel van de kleine lampjes boven de stoelen maakte het zicht lastig. Hij volgde verbeten de route van de bus.

De hele situatie voelde onwerkelijk. Het was niet te bevatten dat in een zogenaamd veilig land als Nederland mensen zo in het nauw werden gedreven dat ze hun relatief veilige leven achterlieten voor een onbekende bestemming die geen enkele garantie bood. Op dit moment was het de enige uitweg. Tot de situatie door een nieuw beleid veranderde. Vooralsnog werd die met de dag erger. Het was geen leven.

Het stoorde Arjen dat zijn buurvrouw hem negeerde. Ze zaten tenslotte in hetzelfde schuitje, of eerder busje. Hij begreep niet hoe anderen het volhielden. De argwaan, de vijandigheid en het gebrek aan vertrouwen in elkaar sloopte hem.

In een opwelling boog hij zich schuin naar voren, keek demonstratief uit het raam en vroeg: ‘Probeer jij ook de route te volgen?’

Ze reageerde niet.

Hij kneep zijn handen tot vuisten. Een warme gloed trok over zijn gezicht. Dit was ongelofelijk gênant. Een akelig voorgevoel be kroop hem. Wat als de achterdocht, de koude afstandelijkheid en de angst die hij niet meer kon verdragen binnen deze nieuwe status quo juist toenam?

Maandenlang had hij zijn mond gehouden, collega's had hij niet durven uitnodigen, uit angst voor verklikkers. Toen Sophie met haar spullen was vertrokken, had hij zich opgelucht gevoeld. Niet lang daarna beseftte hij dat met haar vertrek de eenzaamheid was teruggekeerd. De enige met wie hij had kunnen praten was Lea. Hij was het spuugzat om zijn leven alleen te dragen.

De spanning, de anticipatie op wat allemaal ging komen werden hem te veel. De twijfels gepaard met angst dienden zich in vol ornaat aan. Arjen trachtte rustig adem te halen. Zeven tellen in, zeven uit. Zeven was te lang. Hij hapte naar adem. De impuls om op te springen, de bus te stoppen en uit te stappen was haast oncontroleerbaar.

'Ik ben bang dat ze stikken,' onderbrak een meisjesstem zijn paniekaanval.

Verbaasd keek Arjen in de opengesperde ogen van zijn buurvrouw. Hij aarzelde.

'Mijn dier zit in een speciale koffer. Die van jou niet?' Zijn stem klonk hijgerig en gejaagd.

'Jawel, maar voor hoelang?'

'Geen idee. Het lijkt me logisch dat deze reis geen dagen gaat duren,' zei hij. 'Ver komen we niet, de grenzen worden gecontroleerd en met onze lading komen we écht niet door de controleposten,' ratelde hij door.

Ze keek hem onderzoekend aan tot de grijsgroene ogen afdwaalden en ze zich weer naar het raam keerde.

Haar stem was melodieus. De slanke vingers lagen in elkaar gevlochten op de rugzak. Korte schone nagels. Haar leren jas was verweerd, de spijkerbroek die in hoge laarzen verdween praktisch.

‘Ik maak me zorgen over de quarantainetijd. Om alles te ontsmetten gebruiken ze waarschijnlijk schadelijk gif,’ zei hij om haar aandacht vast te houden.

Ze hield haar blik op het raam gericht, waarin zijn spiegelbeeld als een zwarte schaduw weerkaatste.

Abrupt draaide ze zich naar hem toe en vroeg: ‘Wat voor dier heb jij?’

‘Een hondje, een Jack Russel. Mijn naam is Arjen, trouwens,’ en hij stak moeizaam zijn hand uit.

Een geamuseerd lachje verscheen op haar bleke gezicht en ze greep zijn hand.

Ze zaten zo dicht op elkaar dat hij zijn arm strak tegen zijn lichaam drukte. Haar huid voelde koud. ‘En jij?’ vroeg hij.

‘Een fret. Hij heet Fred. Mijn naam is Lisette, zeg maar Li,’ antwoordde ze.

Nu glimlachte hij. Fred, de fret. ‘Fretten staan op de dodenlijst, toch? Knaagdieren zijn volgens de GGD het grootste risico.’ Toen hij de woorden uitsprak, had hij al spijt. De zenuwen maakten hem breedspakig.

Ze gaf geen antwoord, maar haar samengeperste lippen spraken boekdelen.

Wat een sukkel ben ik ook, dacht hij. ‘Hoe heb jij het met werk afgehandeld?’ probeerde hij nog, maar hij had het verkloot. Wat een stugge tante! Het was overduidelijk dat ze niet wilde praten, maar wat hem betrof was alles beter dan zwijgen. Wellicht moesten ze in de toekomst samenwerken.

‘Ik werk voor mezelf,’ zei Li kortaf.

‘Handig. Bij mij ging het ook gemakkelijk. Mijn ex, Sophie, liet mij kiezen tussen mijn hond en haar. Sinds een halfjaar is het uit. Ik heb geen kinderen en ik wissel vaak van baan. Tot vorige week werkte ik in een campingwinkel. Niet lang, dus niemand wist dat ik een hond had.’

‘Luister Arjen, ik heb geen behoefte aan koetjes en kalfjes. We zitten in een klotesituatie,’ zei ze fel.

Li’s gesloten gezicht en haar afwijzende gedrag deden hem denken aan Sophie. Toch was zijn behoefte om met iemand te praten haast onstuitbaar. ‘Hoezo koetjes en kalfjes? Razzia’s, controleteams die voordeuren openbreken om dieren te vermoorden zijn geen koetjes en kalfjes. Waar zijn al die zieke mensen en dieren? Quarantaine, geloof jij het? Het is gewoon oorlog!’ Hij beukte met zijn vuist tegen de leuning voor hem.

‘Kan het alsjeblieft wat rustiger.’ Het verkreukelde gezicht van een oudere man verscheen tussen de stoelen.

‘Sorry,’ zei Arjen. ‘Het is zo frustrerend allemaal.’

‘Zeg dat, maar ik probeer wat te slapen. Mijn naam is Ed. Wie zijn jullie?’ zei Ed iets vriendelijker.

‘Ik ben Arjen. Zij heet Li.’

‘Aangenaam, al hadden de omstandigheden beter gekund.’ Ed grimaste en trok zich terug.

‘Weet je, Arjen, het is ieder voor zich. Wees blij dat je geen kinderen hebt,’ zei Li, terwijl ze haar schouders ophaalde.

Toen hij verontwaardigd wilde reageren, klonk er een schelle pieptoon.

‘We gaan stoppen om de rest van de groep op te pikken. Niet uitstappen,’ schalde de stem van de chauffeur.

‘Mogen we niet even plassen? Ik ga écht niet op een chemisch toilet,’ hoorde Arjen een van de mannen naast hem zeggen.

‘Stel je niet zo aan, dit is geen schoolreisje,’ antwoordde diens vriend. ‘Wie weet waar we straks onze behoefte moeten doen.’

8.

Li trok een flesje water uit het voorvak van haar rugzak en nam een paar slokken. Ze keek naar Arjen om zijn karakter in te schatten. Af en toe raakte zijn been dat van haar en het voelde niet onprettig. Meestal was ze niet gediend van aanrakingen; het betekende op straat niet veel goeds.

De bus stond met draaiende motor al tien minuten stil op een rustplaats langs de snelweg. Op het terrein stond een aantal vrachtwagens geparkeerd. De enorme spanning in de benauwde touringcar werd met de seconde ondraaglijker.

‘Waar wachten we op?’ vroeg Arjen geërgerd.

Het kleine lampje boven zijn hoofd veroorzaakte schaduwen die hem een ziekelijke uitstraling gaven.

‘Geen idee,’ zei ze.

Voor in de bus klonk een luid gebonk. De chauffeur, een man met een grof gezicht, stond op en opende de deur. Ondanks dat Li de omgeving nauwlettend in de gaten had gehouden, had ze niemand zien komen aanlopen.

Drie mannen in legergroene pakken drongen de bus binnen. Twee van hen liepen gelijk door naar achteren. In het voorbijgaan zag Li dat ze beiden een wapen droegen. In een houder aan de brede riem om hun middel blikkerde metaal.

De breedste van het gezelschap plantte zijn in legergroen gehulde benen op de verhoging naast de stoelen voorin, waardoor hij nog imposanter leek. Hij had een zware baard en zijn donkere ogen gleden over het gezelschap.

Het tempo van Li's hartslag schoot omhoog. Er ging een rilling langs haar ruggengraat en het beklemmende gevoel dat ze al weken met zich meedroeg, nam toe. Ze kende dat soort types.

De man schraapte zijn keel. 'Mijn naam is Mike, ik heb de leiding over deze operatie. Voor de veiligheid van de groep komen mijn mannen zo langs om blinddoeken uit te delen. Ze helpen met het bevestigen. Eerst leveren jullie bij mijn collega alle telefoons, iPads en dergelijke in. Ook de buzzers en opladers graag.' Mikes zware stem dreunde door de bus. Hij had geen microfoon nodig.

Een man met een grote loodkleurige doos stapte de bus in. Met zijn gekromde neus, de wijkende kin en het witte haar dat in slierten op zijn schouders hing, had hij iets weg van een havik.

Li stak haar arm omhoog: 'Ik vind het nogal drastisch. Ik wil graag mijn telefoon houden.'

Mike deed een paar stappen naar voren en keek op Li neer. 'Dat kan, maar dan mag je uitstappen,' zei hij met een kleine glimlach. Zijn ogen deden niet mee.

'Onze bestemming moet uit voorzorg geheim blijven. Mocht iemand ervandoor gaan, blijft onze locatie veilig,' voegde hij toe.

Met grote passen liep hij een stuk naar voren en richtte zich tot de overige passagiers. 'Wie niet akkoord is, kan nu de bus verlaten. We kunnen geen risico nemen. Er is altijd wel iemand die de illusie heeft dat dit een groot avontuur is en iets op Facebook plaatst. Dames en heren, er staat te veel op het spel. Helder?'

De onrust in de bus nam toe. Li hoorde de twee mannen aan de andere kant van het gangpad ruziën.

'Wat doe jij?' vroeg ze aan Arjen.

‘Als we uitstappen, is het einde oefening,’ antwoordde hij mat.

‘Wat een teringzooi!’

‘Nee, pestzooi,’ reageerde hij droog.

Tegen wil en dank schoot ze in de lach. Fred was klein en tot nog toe had ze hem onder haar jas of in haar capuchon kunnen verbergen. Als het straks zomer werd, vervloog die optie. Ze kon niet meer in het park slapen, het werd te koud. Bovendien kon ieder moment iemand van de opvang of de straat haar aangeven, zeker na het akkefietje met De Pastoor. Daklozen konden het geld goed gebruiken. Als ze uitstapte met Fred liep ze het risico te worden opgepakt door een patrouille. Ook in de bossen en groengebieden reden jeeps rond met zwaarbewapende soldaten, op zoek naar vluchtelingen die de razzia’s wilden ontlopen. De boete wegens sabotage en obstructie kon ze niet eens betalen. Althans, dan had ze niets meer. Zónder reserves moest ze haar ouders bellen. Dat ging ze niet doen. Uiteindelijk werd ze wegens wanbetaling vastgezet. Lekker alternatief. Ze kon geen kant op. Zoals Arjen zei, het was inderdaad oorlog.

‘Ik geef Karel nooit op,’ hoorde ze Arjen gedecideerd zeggen. ‘Alles is beter dan toegeven aan dit misdadige beleid.’

Li keek hem onderzoekend aan. ‘We hebben geen keus,’ zei ze somber.

‘Naam?’ hoorde ze de havik aan een man vragen die vlak achter de chauffeur zat.

‘Ray Nielsen. Ik heb geen telefoon meegenomen.’

Li kon alleen zijn profiel zien.

‘Lieve mensen, geen geintjes. Wij hebben al jullie gegevens. Het is makkelijk te achterhalen of jullie iets achterhouden,’ zei Mike dreigend.

‘Wanneer krijgen we alles terug?’ vroeg de vrouw naast Ray. Li kon haar gezicht niet zien.

‘Daar ga ik niet over. Niemand mag traceerbaar zijn,’ zei de blonde man kortaf. Hij plakte een sticker op ieder ingeleverd apparaat.

Onder het toezien van Mike leverde iedereen alles in. ‘Nog even mensen, het is voor jullie veiligheid. Er is altijd iemand die denkt, ik stuur even een foto naar mijn moeder. Fout. Je riskeert er levens mee. Jullie willen geen bloedsporen achterlaten, toch?’

Ed, schuin voor haar, stak zijn hand op. ‘Waarom mogen we de telefoons die we van jullie hebben gekregen niet houden? Die zijn toch niet te traceren?’

‘Die zijn van de organisatie en worden hergebruikt. Jullie zijn niet de enigen die zich hebben opgegeven voor een alternatieve route,’ antwoordde Mike dubbelzinnig.

Toen De Havik na een handgebaar naar Mike de bus uitstapte, viel er een gespannen stilte.

Li was duidelijk niet de enige die was geschrokken. Zonder telefoon was ze totaal afgesneden van de buitenwereld; overgeleverd aan het noodlot. Ze beseftte dat onderduiken een riskante keuze was. Toch was de situatie niet per se gevaarlijker dan waarmee ze dagelijks te maken had. Een thuis had ze al jaren niet meer. Regelmatig contact met haar familie had ze niet. Haar telefoon diende als informatiebron. Leven op straat was overleven. Ze moest scherp en alert blijven, op de hoogte zijn van het beleid en nieuwe wetten om zich te kunnen wapenen.

Ze begreep dat iemand de leiding moest hebben, maar haar afkeer van groepsgedrag, autoriteit en leidinggevend was precies de reden dat ze zich had teruggetrokken uit de maatschappij en liever aan de rand bungelde.

Zich overleveren aan personen met macht was haar ergste nachtmerrie. Ze deed het uit liefde voor Fred. Het was een keuze tussen twee kwaden.